

POL STOLETJA FOLKLORNE SKUPINE DRAGATUŠ

VESNA SEVER

V šolskem letu 1956/57 je bila v okviru Osnovne šole Dragatuš ustanovljena folklorna skupina. Ustanoviteljica je bila učiteljica Ivanka Banovec. Skupina je imela prvi nastop v Dragatušu ob krajevnem prazniku leta 1957 in dogodek šteje za uradni začetek delovanja.

V Dragatušu je bilo že v desetletjih pred drugo svetovno vojno razvito bogato kulturno življenje, ki se je naslanjalo na zgodnejša, v koncu 19. stoletja porajajoča se prizadevanja Cerkve po kulturni dejavnosti. V letih pred drugo svetovno vojno so se v Dragatušu že zbrala dekleta in s plesnim programom nastopila ob kresovanju, za kar so se kostumirala v "belo nošo", ki je tedaj podobno kot še danes predstavljala simbol Belokranjcev.

Prve folklorne kostume je skupini priskrbela učiteljica Mara Brodarič. Sposodila si jih je od svoje sestre Ivanke, ki je bila učiteljica na črnomaljski osnovni šoli. Za glasbeno spremljavo je skrbel Evgen Cestnik z igranjem na harmoniko. Po letu 1960 se je skupini pridružila tamburaška skupina, ki je od tlej skrbel za glasbeno spremljavo.

Od leta 1959 je skupino vodil Janez Mušič, od leta 1963 Mara Brodarič, sredi sedemdesetih pa je vodenje prevzela Zdenka Flajnik Pezdirc, ki je z dolgoletnim delom pustila svojevrstno, močno sled. S posebnim skupinskim načinom vodenja je okrog sebe zbrala sposobne sodelavce različnih strokovnih področij in še danes kot zunanja sodelavka s svojimi izkušnjami pomaga skupini. Tako so na glasbenem področju do sredine devetdesetih let sodelovali Judita Ilenič, Tone Grahek, pozneje Jure Matkovič, pred njim pa številna leta Dušan Šuštar. Razvoj v letih 1970–1990 je potekal v znamenju rednega sodelovanja s Cestnikovimi tamburaši ter z veliko podporo in s sodelovanjem Osnovne šole Dragatuš.

Ponoven prepored je Folklorna skupina Dragatuš doživela sredi devetdesetih preteklega stoletja, ko se je skupini pridružilo veliko novih članov, ne samo iz Dragatuša, temveč tudi iz njegove širše okolice. Dve leti je bila umetniški vodja skupine Manica Šuštarič, od leta 2004 pa skupino vodi Tadej Fink, ki z mladostno energijo in znanjem daje skupini svežino in nov veter. Priprava novih programov sloni na tesnem sodelovanju s člani društva: za petje skrbi Ani Jankovič Šober, za instrumentalno spremljavo Roman Žlogar in Matej Banovec, pri pripravi odrskih postavitev pomaga Zdenka Flajnik Pezdirc, za kostume skrbita Anica in Anita Matkovič, za organizacijsko področje pa je že drugo desetletje odgovoren predsednik Leopold Perko.

Člani Folklorne skupine Dragatuš ob izvajanju odrske postavitve Tančaj, tančaj črni kos.

(Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje odraslih folklornih skupin, Črnomelj, 9. 5. 2008.)

Leta 1996 si je skupina ob strokovni pomoči dr. Marije Makarovič izdelala nove folklorne kostume, ki ponazarjajo oblačenje v Dragatušu ob koncu 19. stoletja. V letu 2007 so po raziskavi etnologinje in plesalke Anite Matkovič v sodelovanju z Bojanom Knificem začeli projekt izdelave kostumov, ki se odmikajo od "bele noše" in predstavljajo praznje oblačenje ljudi v Dragatušu in okolici ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja.

Danes Folklorna skupina Dragatuš združuje 47 članov, ki s strokovnostjo in z odgovornostjo poustvarjajo kulturno dediščino Bele krajine. Brskajo po različnih virih in iščejo nove možnosti za predstavljanje belokranjskega izročila na odru, zaradi česar predstavljajo neke vrste posebnost v belokranjskem prostoru. Veliko strokovnega napora je bilo potrebnega, da so oblikovali obsežen program, ki temelji na belokranjskem izročilu, in bili so med prvimi, ki so nekdanji dokaj klasični del repertoarja razširili s plesi in pesmimi iz osrednje Bele krajine in obrobja. Tako skupina poleg obredij in kol izvaja tudi variante oberštajeriša, šotiša, zibenšrita, polke, valčke in razne plesne igre, značilne za posamezni del Bele krajine. Z raznolikostjo glasbe in glasbenih sestavov, kamor poleg tamburic, violin, harmonike, klarineta in basa

Članice Folklorne skupine Dragatuš.

(Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje odraslih folklornih skupin, Črnomelj, 9. 5. 2008.)

vključujejo še druga ljudska glasbila (orglice, gudala, piščali ...), so se približali nekdanji glasbeni podobi svojega kraja in bližnje okolice. Prav posebno pozornost namenjajo belokranjski ljudski pesmi.

Dragatušci pa uspešno skrbijo tudi za svoj podmladek. Leta 1998 je bila v okviru društva ustanovljena otroška folklorna skupina, sestavljena večinoma iz otrok nekdanjih folklornikov. Ta danes šteje 23 članov. Skupino je v začetku vodila Mojca Movrin Pavlinič, danes pa jo vodita Katja Kocjan Plut in Anita Matkovič. Otroška folklorna skupina se že veseli leta 2008, ko bo praznovala 10-letnico zelo uspešnega delovanja. Predstavlja dober podmladek za prihodnji razvoj in poroštvo za kakovostno ohranjanje belokranjskega ljudskega izročila.

Z uspešnim poustvarjanjem belokranjskega ljudskega izročila in zanimivo kostumsko podobo je Folklorna skupina Dragatuš dosegla raven ene najkakovostnejših folklornih skupin pri nas. Za svoje delo je prejela številne pohvale in priznanja. Redno se udeležuje srečanj folklornih skupin. Belokranjsko ljudsko izročilo in imena Dragatuša, Občine Črnomelj, Bele krajine in Slovenije je ponesla v svet s številnimi gostovanji na mednarodnih folklornih festivalih.

Folklorna skupina Dragatuš že več kot 15 let ob izteku leta pripravlja celovečerne nastope z novimi odrskimi postavitvami. Letošnji, jubilejni koncert ob 50-letnici delovanja je gledalcem predstavil pestrost belokranjskega plesnega, pevskega in godčevskega izročila z veliko dovršenosti v odrskih postavitvah ter zanimivem glasbenem in pevskem načinu podajanja izročila. 22. decembra 2007 se je v Kulturnem domu v Črnomlju poleg odrasle folklorne skupine predstavila tudi otroška folklorna skupina ter gostje – družinski trio Volk Folk iz Ilirske Bistrice, ki so nas s pesmimi in vižami popeljal v različne slovenske pokrajine. Dragatušci so se lotili izdelave novih folklornih kostumov. Nekaj nove kostumske podobe so nam predstavili že na jubilejnem koncertu. V "temno

Del godčevskega sestava Folklorne skupine Dragatuš leta 2006. (Foto: Janez Eržen, Le plesat me pelji 2006, 1. del, Črnomelj, 17. 6. 2006.)

pražnjo nošo" iz osrednje Bele krajine, značilno za začetek 20. stoletja, so bili tokrat oblečeni godci. Kmalu pa naj bi se v njih zasukali tudi plesalci. 50-letnico delovanja je Folklorna skupina Dragatuš kronala še z izdajo zgoščenke *Lepo je tam v Beli krajini*, na katero so zvočno zapisali del svojega obsežnega programa. Zgoščenka ponuja melodije s semiškega, preloškega, črnomaljskega, poljanskega, z metliškega, dragatuškega, adlešičkega, viniškega in bojanskega območja. Z izbranimi pripovednimi, obrednimi, ljubezenskimi, veselimi in razposajenimi plesnimi in šaljivimi pesmimi tako odmeva kulturna različnost dežele pod Gorjanci.

Požrtvovalna amaterska folklorna skupina si zasluži vse čestitke za dolgoletno uspešno delo. Njeni člani so dokazali, da kljub izrednemu naporu, ki je potrebno za delovanje, znajo strniti moči, znanje in dobro voljo ter ob ohranjanju ljudskega izročila tudi neizmerno uživajo. Želimo jim še veliko novih iskanj, ustvarjalnega duha in veselja ob petju, plesu in igranju.

Folklorna skupina Dragatuš na Le plesat me pelji 2006, 1. del. (Foto: Janez Eržen, Črnomelj, 17. 6. 2006.)